

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työntekijäin eläkelain, kansaneläkelain 26 §:n ja sairausvakuutuslain 27 §:n muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain säännöksiä täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen edellytyksistä siten, että edellytyksenä olisi muun ohella vähintään viiden vuoden Suomessa asuminen. Samoin ehdotetaan muutettaviksi työntekijäin

eläkelain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain säännöksiä etuuksien yhteensovittelusta niin, että myös vieraassa valtiossa myönnetty etuus voitaisiin ottaa huomioon.

Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan heti niiden tultua hyväksytyiksi.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Voimassa olevan työeläkelainsäädäntömme mukaan oikeus eläkkeeseen voi syntyä hyvin lyhyen, jopa yhden kuukauden kestäneen työnteon perusteella. Tässä suhteessa eläkelainsäädäntömme eroaa muissa maissa sovelletuista säännöistä, joissa yleensä on voimassa tietyn pituinen odotusaika. Tämän pituus vaihtelee yhdestä vuodesta kymmeneen vuoteen. Esimerkiksi Ruotsissa yleisen lisäeläkkeen edellytyksenä on, että vakuutettu on ainakin yhden vuoden ajalta ennen eläketapahtumaa saanut eläkkeeseen oikeuttavaa tuloa, joka eläketapahtuman sattumishetkellä vastasi vähintään säädettyä perusmäärää, tai että vakuutettu on saanut eläkkeeseen oikeuttavaa tuloa vähintään kahden vuoden aikana niistä neljästä, jotka välittömästi edelsivät eläketapahtumaa, taikka että hän on ansainnut eläkkeeseen oikeuttavaa tuloa vähintään kolmelta vuodelta. Odotusaikaa koskevan säännöksen puuttumisesta on seurauksena, että Suomeen lyhyeksikin ajaksi työhön tulleelle voi syntyä oikeus saada eläkettä,

joka on selvässä epäsuhteessa hänen lyhytaikaiseen työpanokseensa ja aiheettoman suuri huomioon ottaen, että osa hänen eläketurvastaan pitäisi tulla katetuksi vieraan valtion sosiaalivakuutusjärjestelmän kautta. Odotusajan puuttumisesta on myös haittaa neuvoteltaessa sosiaaliturvasopimuksesta vieraiden valtioiden kanssa, koska se vaikeuttaa maiden eläkejärjestelmien tarkoituksenmukaista yhteensovittamista. Nämä epäkohdat tulevat erityisen selvästi esille kysymyksen ollessa oikeudesta niin sanottuun täysitehoiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläkkeeseen oikeuttavana otetaan huomioon paitsi varsinaiseen työntekoon perustuva aika myös eläketapahtuman ja eläkeiän saavuttamisen välinen niin sanottu tuleva aika.

Edellä sanotun perusteella olisi niin sanotun täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä koskevia säännöksiä muutettava lisäämällä niihin odotusaikaa koskeva vaatimus. Odotusaika voi tarkoittaa tietyn pituista vakuutukseen kuulumista tai tietyn pituista asumista maassa. Näyttäisi siltä, ettei ole aihetta tiukentaa nykyisiä vakuutusaikaa koskevia säännöksiä. Sen sijaan

tietyn pituista asumista koskeva vaatimus johtaisi tulokseen, ettei henkilö, joka vain lyhyen ajan on oleskellut Suomessa ja jonka tulisi saada varsinainen toimeentuloturvana vieraassa valtiossa tekemänsä työpanoksen perusteella, saisi oikeutta suurempaan työeläkkeeseen kuin mitä hänen tosiasiallinen työpanoksensa Suomessa edellyttää. Kansaneläkejärjestelmäämme on jo kauan kuullut viiden vuoden Suomessa asumista koskeva edellytys ja kokemukset siitä ovat yleensä hyvät. Työeläkejärjestelmään voitaisiin sisällyttää samanlainen viiden vuoden Suomessa asumista koskeva edellytys täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen saamiseksi.

Ylläolevan mukaisesti ehdotetaan, että työntekijäin eläkelain 6 §:ssä säädettyihin täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiin lisättäisiin viiden vuoden Suomessa asumista koskeva vaatimus. Sen sisällyttäminen täysitehoisen työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiin seuraisi, että säännös koskee myös työntekijäin eläkelain mukaista työttömyys- ja perhe-eläkettä.

Koska saattaa esiintyä poikkeuksellisia tilanteita, joissa viiden vuoden Suomessa asumista koskeva edellytys muodostuisi kohtuuttomaksi, ehdotetaan lain 6 §:ään lisättäväksi uusi 6 momentti, jonka mukaan eläketurvakeskus voi päättää, että viiden vuoden asumisvaatimuksesta luovutaan.

Vastaavat asumisedellytykset koskevat säännökset ehdotetaan lisättäviksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:ään.

Sitä mukaa kuin kansainvälinen kanssakäyminen kasvaa, muodostuu yhä tavallisemmaksi, että sosiaaliturvaetuuksia hakevalla henkilöllä on oikeus etuuksiin myös vieraasta valtiosta. Sosiaalivakuutuslainsäädännössämme tällaisten ulkomaisten etuuksien huomioon ottaminen eläkkeitä ja korvauksia myönnettäessä on vain harvoissa poikkeustapauksissa tehty mahdolliseksi. Yleensä kun etuutta myönnettäessä on otettava huomioon muun lain mukainen etuus, ei sellaiseksi voida lukea muuta kuin Suomen lain mukainen etuus. Niinpä työeläkettä yhteensovitettaessa muiden eläkkeiden ja jatkuvien korvausten kanssa ei yleensä voida ottaa huomioon vieraassa valtiossa myönnettäviä etuutta. Sama koskee sairausvakuutuksen päivärahan ja kansaneläkkeen lisäosan suuruuden määrittämistä. Seurauksena on, että henkilö, jolla on oikeus etuuteen vieraasta valtiosta, tulee parempaan asemaan kuin sellainen, jonka oikeudet määräytyvät yksinomaan Suomen lainsäädännön mukaan. Eräissä vieraiden valtioiden kanssa tehdyissä sosiaaliturvasopi-

muksissa tähän puutteeseen on kiinnitetty huomiota. Se ei kuitenkaan aina ole mahdollista senkään takia, että käytännölliset syyt rajoittavat sopimuksentekoa. Sitä paitsi, eräille maille tällainen samanaikaisten etuuksien yhteensovitus on vierasta eikä silloin ole mahdollista sopia yhteensovituksista. Epäkohdan poistamiseksi olisi sen vuoksi tarkoituksenmukaisinta sisällyttää tarvittavat säännökset kansalliseen lainsäädäntöömme.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan, että työntekijäin eläkelain 8 §:ään lisättäisiin uusi 9 momentti, jonka mukaan eläkkeiden yhteensovituksessa voitaisiin ottaa huomioon myös sanotun pykälän 1 ja 5 momentissa tarkoitettua etuutta vastaava vieraassa valtiossa myönnetty etuus sellaisena kuin sitä maksetaan. Säännös ei ehdottomasti pakottaisi eläkelaitosta ottamaan huomioon vieraassa valtiossa myönnettäviä etuutta. Esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa vieraassa valtiossa myönnetty etuus on vähäinen ja sen selvittäminen olisi työlästä ja aikaa vievää, eläkelaitos ei olisi velvollinen tekemään laajoja tutkimuksia etuuden selville saamiseksi. Yhteensovituksessa otettaisiin huomioon vain tosiasiallisesti työntekijälle tai edunsaajalle maksettu etuus, koska useat maat eivät maksa myöntämäänsä etuuksia Suomeen. Työntekijäin eläkelain yhteensovituksään-
nöksiä sovelletaan sellaisenaan myös muissa työeläkelaeissa. Kuitenkin maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 7 §:ää ja yrittäjien eläkelain (468/69) 6 §:ää on tarpeen muuttaa siten, että niissä on viittaukset myös esitettyyn työntekijäin eläkelain 6 §:n 6 momenttiin.

Ulkomaisen eläkelaitoksen etuuden myöntäminen saattaa joissakin tapauksissa viipyä pitkäänkin. Eläkelaitoksen olisi saatava suorittaa tämä yhteensovitus vasta siinä vaiheessa, kun tieto ulkomaisesta eläkkeestä saapuu. Sen vuoksi esitetään työntekijäin eläkelain 8 a §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että eläkelaitos voi toimittaa yhteensovituksen uudelleen saatuaan tiedon 8 §:n 9 momentissa tarkoitettusta etuudesta.

Vastaavan sisältöiset säännökset yhteensovittamisesta ehdotetaan sisällytettäväksi kansaneläkelain 26 §:ään lisättävään uuteen 5 momenttiin ja sairausvakuutuslain 27 §:n 1 momenttiin.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset ja voimaantulo

Esityksellä ei ole sanottavaa taloudellista merkitystä. Se ei aiheuttaisi valtiolle lisäkustannuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan heti kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Työntekijäin eläkelain 6 §:n 3 momenttiin ehdotettua viiden vuoden asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi sellaiseen työntekijään, jolle ennen ehdotetun lainmuutoksen voimaantuloa on syn-

tynyt oikeus täysitehoiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 6 §:n 3 momentti ja 8 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (50/85), sekä *lisätään* 6 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1965, 14 päivänä heinäkuuta 1969, 29 päivänä joulukuuta 1972 ja 7 päivänä tammikuuta 1982 annetuilla laeilla (707/65, 469/69, 934/72 ja 14/82) sekä mainitulla 18 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, uusi 6 momentti sekä 8 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 20 päivänä syyskuuta 1974, 28 päivänä heinäkuuta 1978, 14 päivänä joulukuuta 1979, 5 päivänä helmikuuta 1982 ja 4 päivänä maaliskuuta 1983 annetuilla laeilla (749/74, 593/78, 914/79, 109/82 ja 235/83) sekä mainitulla 18 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, uusi 9 momentti seuraavasti:

6 §

Jos työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 sellaista päivää, joilta työntekijä ei ole saanut työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa eikä opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika. Jollei työsuhde ole jatkunut neljää kuukautta, luetaan sen perusteella eläkkeeseen oikeuttavaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen sellaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä sanottu aika tai

sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, ei kuitenkaan sovelleta vanhuuseläkkeen eikä sellaisen työkyvyttömyyseläkkeen, jonka perusteena oleva työkyvyttömyys on alkanut työntekijän 63 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen, määrää laskettaessa, jollei työntekijä ole ollut sanotun iän täyttämivuoden aikana tämän lain piiriin kuuluvassa työssä ottaen huomioon kokonaisuudessaan myös sanotun vuoden aikana päättynyt työsuhde yhteensä vähintään neljä kuukautta. Niin ikään luetaan naispuolisen työntekijän työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hänellä on edellä sanottujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään yhdeksän vuotta, ollut 4 §:n 5 momentissa tarkoitettu, kolme vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanotun lapsenhoitoajan huomioon ottamista luettava eläkkeeseen oikeut-

tavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jollei tällaisen naispuolisen työntekijän työsuhde ole jatkunut neljää kuukautta, on eläkkeeseen oikeuttavan ajan määrittämisestä soveltuvin osin voimassa, mitä edellä tässä momentissa on säädetty.

Erityisestä syystä eläketurvakeskus voi päättää, että työkyvyttömyyseläke määrätään 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, vaikkei sanotussa momentissa säädetty asumista koskeva edellytys täyty.

8 §

Yhteensovituksessa voidaan kokonaan tai osittain ottaa huomioon myös 1 ja 5 momentissa tarkoitettua etuutta vastaava vieraasta valtiosta maksettava etuus.

8 a §

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle myönnetään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke, elinkorko tai jatkuva korvaus, toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen. Yhteensovituksen johdosta eläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että sanotussa momentissa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuun eläkkeeseen, elinkorkoon

tai jatkuvaan korvaukseen olisi ollut. Sama koskee 8 §:n 5 momentin mukaista yhteensovitusta, jos perhe-eläkkeen saajalle myönnetään mainitun momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu eläke tai jatkuva korvaus. Samoin toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun osaeläkkeenä maksettava työkyvyttömyyseläke muutetaan työttömyyseläkkeeksi tai kun eläkettä tarkistetaan 5 b tai 7 c §:n mukaisesti. Niin ikään toimitetaan 8 §:n 5 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun edunsaajana oleva lapsi täyttää 16 vuotta tai muu edunsaaja kuin 16 vuotta täyttänyt lapsi lakkaa olemasta edunsaajana, jos eläkkeen määrä siten suurenee. Hakemuksesta toimitetaan 8 §:n mukainen yhteensovitus uudelleen, jos siihen vaikuttaneen päivärahan, muun eläkkeen, elinkoron tai jatkuvan korvauksen määrä on olennaisesti muuttunut. Yhteensovitus voidaan toimittaa uudelleen, kun eläkelaitos saa tiedon 8 §:n 9 momentissa tarkoitettusta etuudesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1985.

Tämän lain 6 §:n 3 momentissa säädetty vaatimus Suomessa asumisesta ei koske sellaista työntekijää, joka ennen tämän lain voimaantuloa on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota määrättäessä otetaan eläkkeeseen oikeuttavana huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava palkka.

2.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (51/85), ja

lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1965, 14 päivänä heinäkuuta 1969, 18 päivänä kesäkuuta 1971, 10 päivänä huhtikuuta 1981 ja 7 päivänä tammikuuta 1982 annetuilla laeilla (708/65, 470/69, 501/71, 258/81 ja 15/82) sekä mainitulla 18 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, uusi 7 momentti seuraavasti:

7 §

Jos työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutettu työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos hän on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 sellaisen päivän aikana, joilta hän ei ole saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa eikä opintovapaalla (273/79) tarkoitettua opintovapaata, tässä laissa tarkoitettussa työssä ansainnut vähintään 800 markkaa, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös se palkka, jonka hän työkyvyttömyyden alkamisesta lukien olisi ansainnut eläkeikään mennessä. Samoin menetellään, jos naispuolisella työntekijällä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista välittömästi edeltäneen enintään yhdeksän vuoden ajan ollut työntekijäin eläkelain 4 §:n 5 momentissa tarkoitettu, kolmea vuotta nuorempi lapsi ja sanottuna aikana on päättynyt ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu 540 päivän ajanjakso, jollei eläkeiän saavuttamiseen jäljellä olevaa aikaa tai sitä vastaavaa ansiota ilman sanotun lapsenhoitoajan huomioon ottamista ole luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Edellä sanotun palkan vuotuisen määrä edellytetään samaksi työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaan korjatuksi markkamääräksi, josta työntekijäin työsuhteen perusteella on keskimäärin suoritettu tämän lain mukainen vakuutusmaksu niinä kalenterivuosina, joina hän tässä laissa tarkoitettussa työssä on ansainnut vähintään 800 markkaa tai, jollei hän minään kalenterivuo-

tena ole ansainnut vähintään sanottua määrää, samaksi kuin mainittu rajamäärä. Ennen 23 vuoden iän täyttämistä ansaitut palkat otetaan kuitenkin huomioon vain, jos ne on ansaittu sinä kalenterivuotena, jona työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä oleva sairaus, vika tai vamma on saatu, tai jona edellä toisessa virkkeessä tarkoitettu 540 päivän ajanjakso on päättynyt tahi kolmena sitä välittömästi edeltäneenä kalenterivuotena. Laskettaessa edellä tarkoitettua markkamäärää, josta keskimäärin on suoritettu vakuutusmaksu, ei oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä on ennen eläketapahtumaa välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alkua saanut työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa. Markkamäärän laskemisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Erityisestä syystä eläketurvakeskus voi päättää, että työkyvyttömyyseläke määrätään 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, vaikkei sanotussa momentissa säädetty asumista koskeva edellytys täyty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1985.

Tässä laissa säädetty markkamäärät vastaavat vuodelle 1962 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Tämän lain 7 §:n 1 momentissa säädetty vaatimus Suomessa asumisesta ei koske sellaista työntekijää, joka ennen tämän lain voimaantuloa on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota määrättäessä otetaan eläkkeeseen oikeuttavana huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava palkka.

3.

Laki**kansaneläkelain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 26 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 5 päivänä helmikuuta ja 30 päivänä joulukuuta 1982 sekä 18 päivänä tammikuuta 1985 annetuilla laeilla (103 ja 1083/82 sekä 53/85), uusi 5 momentti seuraavasti:

26 §

tarkoitettuja etuuksia vastaava vieraasta valtiosta maksettava etuus.

Lisäosaa määrättäessä voidaan kokonaan tai osittain ottaa huomioon myös 1 momentissa

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1985.

4.

Laki**sairausvakuutuslain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 27 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1981 annetussa laissa (975/81) näin kuuluvaksi:

27 §

Jos vakuutetulla on oikeus saada korvausta sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi muunkin kuin tämän lain nojalla, on hänelle saman työkyvyttömyyden johdosta suoritettava tämän lain mukaista päivärahaa vain sikäli ja siltä osin kuin se ylittää samalta ajalta muun lain nojalla suoritettavan korvauk-

sen. Muun lain nojalla suoritettavaan korvaukseen voidaan kokonaan tai osittain rinnastaa tällaista korvausta vastaava vieraasta valtiosta maksettava etuus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1985.

5.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 7 § näin kuuluvaksi:

7 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka maatalousyrittäjän toiminta tämän lain voimaan tultua on jatkunut ennen eläkeiän saavuttamista, noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti,

mitä työntekijäin eläkelain 6 §:n 1 ja 3—6 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1985.

6.

Laki
yrittäjien eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 6 § näin kuuluvaksi:

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka yrittäjän toiminta lain voimaan tultua on jatkunut ennen eläkeiän saavuttamista, noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työn-

tekijäin eläkelain 6 §:n 1 ja 3—6 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1985.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1985

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Matti Puhakka*

1.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 6 §:n 3 momentti ja 8 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (50/85), sekä *lisätään* 6 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1965, 14 päivänä heinäkuuta 1969, 29 päivänä joulukuuta 1972 ja 7 päivänä tammikuuta 1982 annetuilla laeilla (707/65, 469/69, 934/72 ja 14/82) sekä mainitulla 18 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, uusi 6 momentti sekä 8 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 20 päivänä syyskuuta 1974, 28 päivänä heinäkuuta 1978, 14 päivänä joulukuuta 1979, 5 päivänä helmikuuta 1982 ja 4 päivänä maaliskuuta 1983 annetuilla laeilla (749/74, 593/78, 914/79, 109/82 ja 235/83) sekä mainitulla 18 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, uusi 9 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 sellaista päivää, joilta työntekijä ei ole saanut työttömyys-turvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa eikä opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika. Jollei työsuhde ole jatkunut neljää kuukautta, luetaan sen perusteella eläkkeeseen oikeuttavaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen sellaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, ei kuitenkaan sovelleta vanhuuseläkkeen eikä sellaisen työkyvyttömyyseläkkeen, jonka perusteena oleva työkyvyttömyys on alkanut työntekijän 63 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen, määrää laskettaessa, jollei työntekijä ole ollut sanotun iän täyttämivuoden aikana tämän lain piiriin kuuluvassa työssä ottaen huomioon kokonaisuudessaan myös sanotun vuoden aikana päättyneet työsuhte yhteensä vähintään neljä kuukautta. Niin ikään

Jos työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 sellaista päivää, joilta työntekijä ei ole saanut työttömyys-turvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa eikä opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika. Jollei työsuhde ole jatkunut neljää kuukautta, luetaan sen perusteella eläkkeeseen oikeuttavaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen sellaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, ei kuitenkaan sovelleta vanhuuseläkkeen eikä sellaisen työkyvyttömyyseläkkeen, jonka perusteena oleva työkyvyttömyys on alkanut työntekijän 63 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen, määrää laskettaessa, jollei työntekijä ole ollut sanotun iän täyttämivuoden aikana tämän lain piiriin kuuluvassa työssä ottaen huomioon kokonaisuudessaan

Voimassa oleva laki

luetaan naispuolisen työntekijän työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hänellä on edellä sanottujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään yhdeksän vuotta, ollut 4 §:n 5 momentissa tarkoitettu, kolmea vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanotun lapsenhoitoajan huomioon ottamista luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jollei tällaisen naispuolisen työntekijän työsuhde ole jatkunut neljää kuukautta, on eläkkeeseen oikeuttavan ajan määrittämisestä soveltuvin osin voimassa, mitä edellä tässä momentissa on säädetty.

Ehdotus

myös sanotun vuoden aikana päättynyt työsuhde yhteensä vähintään neljä kuukautta. Niin ikään luetaan naispuolisen työntekijän työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hänellä on edellä sanottujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään yhdeksän vuotta, ollut 4 §:n 5 momentissa tarkoitettu, kolmea vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanotun lapsenhoitoajan huomioon ottamista luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jollei tällaisen naispuolisen työntekijän työsuhde ole jatkunut neljää kuukautta, on eläkkeeseen oikeuttavan ajan määrittämisestä soveltuvin osin voimassa, mitä edellä tässä momentissa on säädetty.

Erityisestä syystä eläketurvakeskus voi päättää, että työkyvyttömyyseläke määrätään 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, vaikkei sanotussa momentissa säädetty asumista koskeva edellytys täyty.

8 §

Yhteensovituksessa voidaan kokonaan tai osittain ottaa huomioon myös 1 ja 5 momentissa tarkoitettua etuutta vastaava vieraasta valtiosta maksettava etuus.

8 a §

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle myönnetään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke, elinkorko tai jatkuva korvaus toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen. Yhteensovituksen johdosta eläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että sanotussa momentissa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuun eläkkeeseen, elinkorkoon tai jatkuvaan korvaukseen olisi ollut. Sama koskee 8 §:n 5 momentin mukaista yhteensovitusta, jos perhe-eläkkeen saajalle myönnetään mainitun momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu eläke tai jatkuva korvaus. Samoin toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uu-

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle myönnetään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke, elinkorko tai jatkuva korvaus, toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen. Yhteensovituksen johdosta eläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että sanotussa momentissa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tämän momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuun eläkkeeseen, elinkorkoon tai jatkuvaan korvaukseen olisi ollut. Sama koskee 8 §:n 5 momentin mukaista yhteensovitusta, jos perhe-eläkkeen saajalle myönnetään mainitun momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu eläke tai jatkuva korvaus. Samoin toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uu-

Voimassa oleva laki

delleen, kun osaeläkkeenä maksettava työkyvyttömyyseläke muutetaan työttömyyseläkkeeksi tai kun eläkettä tarkistetaan 5 b tai 7 c §:n mukaisesti. Niin ikään toimitetaan 8 §:n 5 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun edunsaajana oleva lapsi täyttää 16 vuotta tai muu edunsaaja kuin 16 vuotta täyttänyt lapsi lakkaa olemasta edunsaajana, jos eläkkeen määrä siten suurenee. Hakemuksesta toimitetaan 8 §:n mukainen yhteensovitus uudelleen *myös*, jos siihen vaikuttaneen päivärahan, muun eläkkeen, elinkoron tai jatkuvan korvauksen määrä on olennaisesti muuttunut.

Ehdotus

delleen, kun osaeläkkeenä maksettava työkyvyttömyyseläke muutetaan työttömyyseläkkeeksi tai kun eläkettä tarkistetaan 5 b tai 7 c §:n mukaisesti. Niin ikään toimitetaan 8 §:n 5 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun edunsaajana oleva lapsi täyttää 16 vuotta tai muu edunsaaja kuin 16 vuotta täyttänyt lapsi lakkaa olemasta edunsaajana, jos eläkkeen määrä siten suurenee. Hakemuksesta toimitetaan 8 §:n mukainen yhteensovitus uudelleen, jos siihen vaikuttaneen päivärahan, muun eläkkeen, elinkoron tai jatkuvan korvauksen määrä on olennaisesti muuttunut. *Yhteensovitus voidaan toimittaa uudelleen, kun eläkelaitos saa tiedon 8 §:n 9 momentissa tarkoitetusta etuudesta.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1985.

Tämän lain 6 §:n 3 momentissa säädetty vaatimus Suomessa asumisesta ei koske sellaista työntekijää, joka ennen tämän lain voimaantuloa on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota määrättäessä otetaan eläkkeeseen oikeuttavana huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava palkka.

2.

Laki

lyhytaikaisista työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (51/85), ja

lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1965, 14 päivänä heinäkuuta 1969, 18 päivänä kesäkuuta 1971, 10 päivänä huhtikuuta 1981 ja 7 päivänä tammikuuta 1982 annetuilla laeilla (708/65, 470/69, 501/71, 258/81 ja 15/82) sekä mainituilla 18 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla, uusi 7 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Jos työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutettu työntekijä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 sellaisen päivän aikana, joilta hän ei ole saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa eikä opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata, tässä laissa tarkoitettussa työssä

Ehdotus

7 §

Jos työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutettu työntekijä on *ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos* työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 sellaisen päivän aikana, joilta hän ei ole saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa eikä opinto-

Voimassa oleva laki

ansainnut vähintään 800 markkaa, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös se palkka, jonka hän työkyvyttömyyden alkamisesta lukien olisi ansainnut eläkeikään mennessä. Samoin menetellään, jos naispuolisella työntekijällä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista välittömästi edeltäneen enintään yhdeksän vuoden ajan ollut työntekijäin eläkelain 4 §:n 5 momentissa tarkoitettu, kolmea vuotta nuorempi lapsi ja sanottuna aikana on päättynyt ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu 540 päivän ajanjakso, jollei eläkeiän saavuttamiseen jäljellä olevaa aikaa tai sitä vastaavaa ansiota ilman sanotun lapsenhoitoajan huomioon ottamista ole luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Edellä sanotun palkan vuotuinen määrä edellytetään samaksi työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaan korjatuksi markkamääräksi, josta työntekijäin työsuhteen perusteella on keskimäärin suoritettu tämän lain mukainen vakuutusmaksu niinä kalenterivuosina, joina hän tässä laissa tarkoitettussa työssä on ansainnut vähintään 800 markkaa tai, jollei hän minään kalenterivuotena ole ansainnut vähintään sanottua määrää, samaksi kuin mainittu rajamäärä. Ennen 23 vuoden iän täyttämistä ansaitut palkat otetaan kuitenkin huomioon vain, jos ne on ansaittu sinä kalenterivuotena, jona työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä oleva sairaus, vika tai vamma on saatu, tai jona edellä toisessa virkkeessä tarkoitettu 540 päivän ajanjakso on päättynyt tahi kolmena sitä välittömästi edeltäneenä kalenterivuotena. Laskettaessa edellä tarkoitettua markkamäärää, josta keskimäärin on suoritettu vakuutusmaksu, ei oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä on ennen eläketapahtumaa välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alkua saanut työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa. Markkamäärän laskemisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Ehdotus

vapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata, tässä laissa tarkoitettussa työssä ansainnut vähintään 800 markkaa, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös se palkka, jonka hän työkyvyttömyyden alkamisesta lukien olisi ansainnut eläkeikään mennessä. Samoin menetellään, jos naispuolisella työntekijällä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista välittömästi edeltäneen enintään yhdeksän vuoden ajan ollut työntekijäin eläkelain 4 §:n 5 momentissa tarkoitettu, kolmea vuotta nuorempi lapsi ja sanottuna aikana on päättynyt ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu 540 päivän ajanjakso, jollei eläkeiän saavuttamiseen jäljellä olevaa aikaa tai sitä vastaavaa ansiota ilman sanotun lapsenhoitoajan huomioon ottamista ole luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Edellä sanotun palkan vuotuinen määrä edellytetään samaksi työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaan korjatuksi markkamääräksi, josta työntekijäin työsuhteen perusteella on keskimäärin suoritettu tämän lain mukainen vakuutusmaksu niinä kalenterivuosina, joina hän tässä laissa tarkoitettussa työssä on ansainnut vähintään 800 markkaa tai, jollei hän minään kalenterivuotena ole ansainnut vähintään sanottua määrää, samaksi kuin mainittu rajamäärä. Ennen 23 vuoden iän täyttämistä ansaitut palkat otetaan kuitenkin huomioon vain, jos ne on ansaittu sinä kalenterivuotena, jona työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä oleva sairaus, vika tai vamma on saatu tai jona edellä toisessa virkkeessä tarkoitettu 540 päivän ajanjakso on päättynyt tahi kolmena sitä välittömästi edeltäneenä kalenterivuotena. Laskettaessa edellä tarkoitettua markkamäärää, josta keskimäärin on suoritettu vakuutusmaksu, ei oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä on ennen eläketapahtumaa välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alkua saanut työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa. Markkamäärän laskemisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Eriyisestä syystä eläketurvakeskus voi päättää, että työkyvyttömyyseläke määrätään 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, vaikkei sanotussa momentissa säädetty asumista koskeva edellytys täyty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1985.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1962 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Tämän lain 7 §:n 1 momentissa säädetty vaatimus Suomessa asumisesta ei koske sellaista työntekijää, joka ennen tämän lain voimaantuloa on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota määrättäessä otetaan eläkkeeseen oikeuttavana huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava palkka.

4.

Laki

sairausvakuutuslain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 27 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1981 annetussa laissa (975/81) näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

27 §

27 §

Jos vakuuterulla on oikeus saada korvausta sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi muunkin kuin tämän lain nojalla, on hänelle saman työkyvyttömyyden johdosta suoritettava tämän lain mukaista päivärahaa vain sikäli ja siltä osin kuin se ylittää samalta ajalta muun lain nojalla suoritettavan korvauksen.

Jos vakuutetulla on oikeus saada korvausta sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi muunkin kuin tämän lain nojalla, on hänelle saman työkyvyttömyyden johdosta suoritettava tämän lain mukaista päivärahaa vain sikäli ja siltä osin kuin se ylittää samalta ajalta muun lain nojalla suoritettavan korvauksen. Muun lain nojalla suoritettavaan korvaukseen voidaan kokonaan tai osittain rinnastaa tällaista korvausta vastaava vieraasta valtiosta maksettava etuus.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1985.*

5.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 7 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

7 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka maatalousyrittäjän toiminta tämän lain voimaan tultua on jatkunut ennen eläkeiän saavuttamista, noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 6 §:n 1 ja 3—5 momentissa on säädetty.

Ehdotus

7 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka maatalousyrittäjän toiminta tämän lain voimaan tultua on jatkunut ennen eläkeiän saavuttamista, noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 6 §:n 1 ja 3—6 momentissa on säädetty.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1985.*

6.

Laki**yrittäjien eläkelain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 6 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka yrittäjän toiminta lain voimaan tultua on jatkunut ennen eläkeiän saavuttamista, noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 6 §:n 1 ja 3—5 momentissa on säädetty.

Ehdotus

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka yrittäjän toiminta lain voimaan tultua on jatkunut ennen eläkeiän saavuttamista, noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 6 §:n 1 ja 3—6 momentissa on säädetty.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1985.*

